

Wyrok z dnia 26 marca 1998 r.

I PKN 3/98

Zastosowanie określonego w art. 19 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. Nr 19, poz. 145 ze zm.) trybu rozwiązania stosunku pracy za wypowiedzeniem, dotyczy sytuacji, gdy radca prawny nieprawidłowo wykonywał obowiązki wynikające z tej ustawy.

Przewodniczący SSN: Józef Iwulski, Sędziowie SN: Adam Józefowicz, Jerzy Kwaśniewski (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 26 marca 1998 r. sprawy z powództwa Alicji-Teresy B. przeciwko Centrum Informatyki „Z.” SA w B. o odszkodowanie, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku z dnia 30 września 1997 r. [...]

z m i e n i ł zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Białymstoku z dnia 22 maja 1997 r. [... i nie obciążył powódki kosztami postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Białymstoku, po ponownym rozpoznaniu sprawy z powództwa Alicji Teresy B. o przywrócenie do pracy w pozwanym Centrum Informatyki „Z.” SA w B. lub zasądzenie od pozwanego odszkodowania z tytułu bezprawnego wypowiedzenia umowy o pracę, wyrokiem z dnia 22 maja 1997 r. oddalił to powództwo.

Podstawę powołanego wyroku stanowią następujące ustalenia. Powódka została zatrudniona przez pozwane Centrum Informatyki „Z.” na podstawie umowy o pracę z dnia 1 września 1995 r. na stanowisku radcy prawnego - specjalisty do spraw organizacyjnych. Obowiązywał ją czas pracy w godzinach od 8⁰⁰ do 16⁰⁰, przy czym nie wyodrębniono - bo nie można było tego zrobić - wykonywania obowiązków radcy

prawnego i obowiązków specjalisty do spraw organizacyjnych. Powódka nagminnie spóźniała się do pracy, czym dezorganizowała działalność - zwłaszcza kierownictwa, pozwanej spółki. Pracodawca pismem z dnia 29 października 1996 r. wypowiedział powódce umowę o pracę ze skutkiem na dzień 31 stycznia 1997 r. wobec nieprzestrzegania ustalonego w zakładzie czasu pracy. W ocenie Sądu Rejonowego, podana przez zakład pracy podstawa wypowiedzenia umowy o pracę nie nasuwa zastrzeżeń - jest rzeczywista, prawdziwa i zasadna. Wypowiedzenie umowy o pracę wywołało wynikające z niego skutki prawne i nie zachodziła potrzeba skonsultowania się w tej sprawie z właściwą dla powódki Okręgową Radą Izby Radców Prawnych. Według Sądu Rejonowego, przyczyna wypowiedzenia umowy o pracę z powódką nie odnosiła się do nienależytego wykonywania obowiązków wynikających z ustawy o radcach prawnych, co oznacza, że nie podlegał zastosowaniu art. 19 ust. 1 ustawy o radcach prawnych.

Po rozpoznaniu apelacji powódki, Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku wyrokiem z dnia 30 września 1997 r. zmienił zaskarżony wyrok Sądu pierwszej instancji i zasądził od pozwanej Spółki Akcyjnej na rzecz powódki kwotę 6759,99 zł z 46% w stosunku rocznym od 20 października 1996 r. i 35% w stosunku rocznym od 1 stycznia 1997 r. i w wysokości ustawowej do dnia zapłaty. Według Sądu drugiej instancji, Sąd pierwszej instancji nie popełnił żadnego błędu w zakresie ustalonej podstawy faktycznej wyroku - zebrał wyczerpujący materiał dowodowy i należycie go ocenił. W szczególności ze zgodnych zeznań świadków wynika, że pracodawca miał podstawę zarzucenia powódce nieprzestrzegania ustalonego czasu pracy. Ponadto powódka wykonywała umówioną pracę na dwóch stanowiskach i nie da się rozdzielić czasu przeznaczonego na wykonywanie przez nią czynności radcy prawnego oraz czynności specjalisty do spraw organizacji. Zaskarżony apelacją wyrok narusza natomiast - zdaniem Sądu drugiej instancji - przepisy art. 18 ust. 2 i art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. Nr 19, poz. 145 ze zm.). Jeżeli bowiem przyczyną wypowiedzenia umowy powódce zatrudnionej w charakterze radcy prawnego było naruszenie przez nią dyscypliny dotyczącej czasu pracy, to należało tę przyczynę uznać za nienależyte wykonywanie obowiązków radcy prawnego wynikających z ustawy o radcach prawnych i - zgodnie z art. 19 ust. 1 powołanej ustawy - przed wypowiedzeniem umowy o pracę uzyskać opinię Okręgowej Rady Izby Radców Prawnych. Brak zwrócenia się przez pracodawcę do właściwego organu samorządu radców prawnych o wydanie opinii, o której

mowa w powołanym przepisie powoduje, według Sądu Wojewódzkiego, wadliwość wypowiedzenia uzasadniająca żądania pozwu w myśl art. 47¹ KP.

Od przedstawionego wyżej wyroku Sądu Wojewódzkiego w Białymstoku kasację wniosła pozwana Spółka zarzucając naruszenie prawa materialnego, polegające na wadliwym zastosowaniu art. 19 ustawy o radcach prawnych. Według wyrażonego w kasacji stanowiska, przewidziany w powołanym przepisie tryb uzyskiwania opinii organu samorządu radców prawnych nie dotyczy takich praw i obowiązków radcy prawnego, które nie wynikają z ustawy o radcach prawnych, lecz z Kodeksu pracy. Do takiego zakresu należy dyscyplina pracy oraz podporządkowanie organizacji zatrudnienia do godzin pracy jednostki organizacyjnej zatrudniającej radcę prawnego (art. 100 KP). Ponadto skarżący zarzucił naruszenie art. 455 KC w związku z art. 481 KC przez zasądzenie na rzecz powódki odsetek od zasądzonej na jej rzecz kwoty z tytułu odszkodowania od dnia 20 października 1996 r., chociaż powódka zgłosiła roszczenie odszkodowawcze dopiero 30 października 1997 r. Kasacja zawierała wniosek o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa oraz rozstrzygnięcie o kosztach za instancję kasacyjną. Wniosek ewentualny zawarty w kasacji dotyczył uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Wojewódzkiemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych - zgodnie z jej art. 1 ust. 1 - określa zasady wykonywania zawodu radcy prawnego oraz zasady organizacji i działania samorządu radców prawnych. Uregulowania ustawy nie tworzą pełnego i zamkniętego systemu określenia pozycji prawnej radcy prawnego. Dotyczą bowiem „zasad” i to takich, które są swoiste dla „wykonywania zawodu” oraz dla „działania samorządu”. Zakres ustawy o radcach prawnych stanowić powinien podstawową przesłankę interpretacji jej przepisów szczegółowych, w tym art. 19 ust. 1, którego dotyczy kasacja. Mieści się on w szerszej regulacji zasad wykonywania zawodu radcy prawnego w ramach stosunku pracy (por. zwłaszcza art. 8 ust. 1 i art. 9-19 ustawy). W każdym z tych przepisów określona została pewna zasada, która radcy prawnemu poddanemu reżimowi prawnemu prawa pracy zapewnia zakres uprawnień, który musi uwzględniać pracodawca. Są to instytucjonalne zabezpieczenia po-

zycji prawnej pracownika będącego radcą prawnym, których nie zapewnia powszechne ustawodawstwo pracy.

Przechodząc po tych ogólnych uwagach na grunt stanu faktycznego sprawy rozpoznawanej w granicach kasacji (art. 393¹¹ KPC) należy skoncentrować się na ocenie zastosowanego przez pracodawcę trybu wypowiedzenia powódce umowy o pracę „z powodu nieprzestrzegania czasu pracy”. Według ustaleń faktycznych Sądów obu instancji przedmiotowe wypowiedzenie powódce umowy o pracę stanowiło uzasadnioną reakcję pracodawcy na wielokrotne naruszenie przez powódkę obowiązującego ją - w ramach umówionego stosunku pracy - czasu pracy. Dla oceny zasadności kasacji decydujące znaczenie ma to, że stan prawny w zakresie określenia czasu pracy powódki w pozwanej Spółce w żadnym stopniu nie wynika z ustawy o radcach prawnych, lecz z regulacji Kodeksu pracy skonkretyzowanych w umowie o pracę. Wystarczające jest poprzestanie na tak ogólnie wyrażonej ocenie na tle zawartej w ustawie o radcach prawnych regulacji czasu pracy (art. 18), która nie odnosi się do stanu faktycznego sprawy. W powołanym przepisie mowa jest bowiem o zaliczaniu do czasu pracy radcy prawnego także czasu niezbędnego do załatwiania spraw poza lokalem zatrudniającej jednostki organizacyjnej (art. 18 ust. 1), który nie może być krótszy niż dwie piąte czasu pracy ustalonego w zawartej z radcą prawnym umowie (art. 18 ust. 2). Żaden z tych warunków nie wchodził w rachubę w rozpatrywanej sprawie, w której ustalono, że powódka spóźniała się do pracy bez usprawiedliwionych powodów.

Skoro ocena zachowania się powódki jako nieprzestrzegania wynikającego z umowy o pracę czasu pracy dokonywana była bez zastosowania przepisów ustawy o radcach prawnych, to - należy podzielić stanowisko wyrażone w kasacji - że nie zachodziły warunki do zastosowania w sprawie art. 19 ustawy o radcach prawnych. Przepis ten bowiem zapewnia udział samorządu radców prawnych w sytuacji, gdy następuje „Rozwiązanie stosunku pracy za wypowiedzeniem z radcą prawnym przez jednostkę organizacyjną z powodu nienależytego wykonywania obowiązków radcy prawnego wynikających z przepisów niniejszej ustawy”. Przewidziane w art. 19 zasięgnięcie opinii rady okręgowej izby radców prawnych stanowi szczególną regulację w stosunku do powszechnego prawa pracy i ma zastosowanie tylko przy zachowaniu określonych w ustawie o radcach prawnych warunków. Niezbędnym i *expressis verbis* wyrażonym warunkiem zastosowania trybu rozwiązania stosunku pracy za wypowiedzeniem z radcą prawnym, według art. 19 ustawy o radcach prawnych, jest

stwierdzenie, że radca prawny nienależycie wykonywał obowiązki wynikające z zasad wykonywania zawodu w ramach stosunku pracy, odrębnie określone w ustawie o radcach prawnych.

Z powyższych przyczyn wobec zasadności kasacji, uznając, że Sąd drugiej instancji zmienił zaskarżony apelacją powódki wyrok Sądu Rejonowego z naruszeniem prawa materialnego, Sąd Najwyższy orzekł w myśl art. 393¹⁵ KPC. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 102 KPC.

=====